

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

EKONOMSKA ANALIZA PRIDELAVE HMEIJA

Analiza je bila izdelana v okviru EIP projekta: Strokovna izhodišča za ekološko pridelavo hmelja (EIP-EKOHMELJ).

Projekt je potekal pod okriljem podukrepa 16.2 Podpora za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij za projekte EIP.

Dokument so pripravili:

prof. dr. Martin Pavlovič
Marjana Avberšek
Blaž Dimec
Damjan Jerič

Partnerji v projektu:

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije
KGZS – Kmetijsko-gozdarski zavod Celje
KGZS – Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
KG Štefan Šlander
KG Ignac Novak
KG Andrej Kresnik
KG Matej Zupanc
Jeruzalem Ormož SAT d.o.o.

Žalec, april 2025

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	3
2	MODELNA OCENA STROŠKOV PRIDELAVE HMELJA.....	4
3	OCENA STROŠKOV PRIDELAVE NA RAVNI KMETIJE.....	5

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Kalkulacija spremenljivih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji 2024	4
Preglednica 2: Prikaz prihodka (povprečje in po kvartilih) za leto 2024 za 10 kmetij PKH	5
Preglednica 3: Prikaz stroškov pridelave (povprečje in po kvartilih) za leto 2024 za 10 kmetij PKH	6

Kazalo slik

Slika 1: Del platnice priročnika z opisom vsebin in poteka dela na delavnicah v panožnih krožkih	3
--	---

1 UVOD

Analitično spremljanje in preverjanje uspešnosti poslovanja je potrebno za učinkovito upravljanje in načrtovanje razvoja kmetij. Obstoječi referenčni viri s področja modelne ocene ekonomike kmetijske pridelave vključujejo najrazličnejše kmetijske usmeritve. Zadnji tiskani izvod [Kataloga kalkulacij](#) za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji so izdelali kmetijski svetovalci specialisti za ekonomiko kmetijstva pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije v letu 2011. Ta vključuje modelne izračune pokritja za namen prijav na javne razpise v okviru Programa razvoja podeželja 2014 – 2020. Katalog so kasneje nadgradili s spletno aplikacijo programa za načrtovanje kmetijske proizvodnje [Farm Manager](#).

Ekonomičnost kmetijske pridelave pogojujejo (a) višina pridelka, (b) dosežena cena in plačila iz ukrepov/subvencij SKP na prihodkovni strani ter (d) proizvodni stroški na odhodkovni. Za hmeljarstvo, kapitalno in delovno intenzivno panogo, je primernejša metoda modelne kalkulacije skupnih stroškov pridelave, kot pa metoda kalkulacije pokritja. Za celovitejši pregled gospodarske konkurenčnosti hmeljarskih kmetij, je potrebno obravnavati še njihove ostale gospodarske dejavnosti, kar pa ni predmet pričujočega zapisa.

Natančnejšo oceno stroškov pridelave hmelja lahko pridobi kmetija s sodelovanjem v t.i. panožnih krožkih. Ti predstavljajo obliko skupinskega svetovalnega dela v kmetijstvu. V panožni krožek se lahko prostovoljno vključijo tržno usmerjene kmetije, pripravljene za sodelovanje in izmenjavo lastnih izkušenj. Pri vodenju dela na delavnicah panožnega krožka in obdelavi podatkov sodelujejo agrarni ekonomisti iz raziskovalnih in svetovalnih ustanov. Najdaljšo tradicijo v Sloveniji imajo panožni krožki v mlečni živinoreji. Od leta 2021 dalje pa sta aktivna še panožna krožka v sadjarstvu in v hmeljarstvu.

Tehnologijo pridelave hmelja smo v projektu ekonomsko ovrednotili po metodi modelnega pokritja – z analizo prihodka, spremenljivih stroškov in pokritja. Na dva načina. Modelno in v okviru panožnega krožka za hmeljarstvo (PKH).

Vir: Priročnik za izvajanje panožnih krožkov ([pdf](#), (7,01 mB, <https://www.kgzs-ms.si/wp-content/uploads/2023/09/Prirocnik-za-izvajanje-panoznih-krozkov.pdf>).

PRIROČNIK ZA IZVAJANJE EMPIRIČNO PODPRTIH PANOŽNIH KROŽKOV

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

FARM MANAGER

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Slika 1: Del platnice priročnika z opisom vsebin in poteka dela na delavnicah v panožnih krožkih

2 MODELNA OCENA STROŠKOV PRIDELAVE HMELJA

Na IHPS v Žalcu ocenjujemo ekonomičnost pridelave hmelja z modelom SIMAHOP za kalkulacijo neposrednih (spremenljivih ali variabilnih) stroškov pridelave hipotetične kmetije. V nadaljevanju navajamo modelni izračun stroškov pridelave hmelja za leto 2024. Metodologija izračunov se nanaša (a) na višino povprečnega pridelka hmelja (1.800 kg/ha) – na ravni ocenjene izvozne konkurenčnosti in (b) na povprečen obseg površin hmeljišč na hmeljarskih posestvih v Republiki Sloveniji (12 ha).

V modelni kalkulaciji upoštevamo celotne stroške dela: 65 strojnih ur (39,92 €/Sh), 65 traktorskih ur (26,88 €/Th) in 260 ur sezonskega dela (8,74 €/Rh). Podatki o stroških materiala izvirajo iz standardiziranega cenika v spletni aplikaciji sistema Farm Manager. Modelna tehnologija pridelave zajema obdelavo hmeljišč (podrahljanje, branje, odgrinjanje, kultiviranje, osipavanje), obdelavo hmelja (rez, dosajevanje, napeljava vodil, čiščenje in napeljava hmelja), varstvo hmelja s FFS (5x), gnojenje (4x), namakanje (2x) ter obiranje in sušenje hmelja.

Preglednica 1: Kalkulacija spremenljivih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji 2024

Tehnologija pridelave hmelja	Delo (€/ha)	Material (€/ha)	Skupaj (€/ha)
(1.800 kg/ha)			
gnojenje hmeljišč	242	690	932
obdelava hmeljišč	546	0	546
obdelava hmelja	1.708	261	1.999
namakanje	833	0	833
varstvo hmelja	445	1.141	1.585
obiranje, sušenje	2.842	1.381	4.224
najem, zavarovanje		682	
sprem. str. (€/ha)	6.616	4.185	10.801
sprem str. (€/kg)			6,00

Podatek o spremenljivih stroških na kg hmelja zajema le neposredne stroške pridelave v tekočem letu. Predstavlja izhodišče za kratkoročno odločanje o prodaji hmelja, pri čemer ne upošteva stalnih stroškov pridelave (amortizacija, stroški investicij, kapitala, vzdrževanja, dodatni delež lastnega dela). Neposredni (oz. variabilni) stroški pridelave hmelja v Sloveniji za leto 2024 so modelno ocenjeni na 10.801 EUR/ha oz. 6,00 EUR/kg pri pridelku 1.800 kg/ha.

Za kalkulacijo modelne lastne cene je potrebno še upoštevati ocenjeni delež stalnih (fiksni) stroškov, ki je pogojen z organizacijo dela, intenzivnostjo vzdrževanja osnovnih sredstev in investicijsko dinamiko kmetij. Pri modelnih stalnih (fiksni) stroških na ravni npr. 1.000 EUR/ha, znašajo celotni modelni stroški pridelave (lastna cena hmelja) 6,56 EUR/kg, pri upoštevanju stroškov na ravni 3.000 EUR/ha (za investicijsko naravnane kmetije) pa 7,67 EUR/kg.

3 OCENA STROŠKOV PRIDELAVE NA RAVNI KMETIJE

Delo v panožnem krožku poteka v zimskem času. Na prvi delavnici vnašajo hmeljarji tehnološko-ekonomske podatke o kmetiji v že pred-nastavljeno MS Excel datoteko z modelom PKH. Vnos podatkov poteka vodeno, v skupini. Po individualnih vnosih podatkov o pridelavi hmelja v model, sledi njihova obdelava s preverjanjem pravilnosti vnosa. Anonimnost podatkov in rezultatov zagotovimo s šifriranjem kmetij (CE1, ..., CE10, ...).

Pridobljeni rezultati analiziranih kmetij in skupinske primerjave med njimi so tema dela druge delavnice panožnega krožka. Vsaka sodelujoča kmetija pridobi tiskan izpis ocene gospodarnosti lastne pridelave po izbranih kazalnikih in primerjavo teh rezultatov s povprečnimi in najboljšimi (25 %) kmetijami. Drug za drugim pokomentirajo hmeljarji pridobljene izpise rezultatov gospodarnosti pridelave hmelja na lastnih kmetijah. Sledi razprava o dobljenih rezultatih, izmenjava mnenj in skupinsko svetovanje o možnostih optimizacije pridelave na obravnavanih kmetijah.

V nadaljevanju sledi zgoščen prikaz ključnih preglednic z analiziranimi rezultati kazalnikov prihodka, spremenljivih stroškov in pokritja za 10 obravnavanih kmetij panožnega krožka v hmeljarstvu (PKH). Ena od vključenih kmetij ima na delu hmeljišč tudi ekološko pridelavo hmelja.

Preglednice predstavljamo iz datoteke analize rezultatov modela PKH - zasnovanega v okviru generatorja MS Excel.

Preglednica 2: Prikaz prihodka (povprečje in po kvartilih) za leto 2024 za 10 kmetij PKH

PRIHODEK		25% slabši	Povprečje	25% boljši
Hmeljišča v obdelavi	ha	15	15	15
Hmeljišča v premeni	ha	4	2	2
Delež hmeljišč z namakanjem	%	100	89	69
Delež hmeljarskih žičnic oddaljenih vsaj 1 km	%	67	57	49
Delež hmeljarskih žičnic oddaljenih vsaj 3 km	%	25	19	0
Število PDM na kmetiji	število	3,07	1,83	1,83
Pridelek hmelja	kg/ha	1.599	1.553	1.626
Prihodek od prodaje hmelja	EUR/ha	7.169	9.325	10.701
Cena hmelja	EUR/kg	4,44	6,04	6,61
NARAVNE NESREČE - ODŠKODNINE	EUR/kmetijo	5.667	2.360	0
Prihodek (subvencije SKP - vezane na hmelj)	EUR/ha	1.292	1.152	1.181
PRIHODEK skupaj	EUR	8.461	10.476	11.881
PRIHODEK / kg hmelja	EUR/kg	5,25	6,80	7,34

Preglednica 3: Prikaz stroškov pridelave (povprečje in po kvartilih) za leto 2024 za 10 kmetij PKH

OCENA STROŠKOV		25% slabši	Povprečje	25% boljši
VODILA	EUR	256	249	228
RASTLINSKA HRANILA	EUR	614	631	637
ENERGIJA (obiranje/sušenje)	EUR	940	751	912
Stroški elektrike	EUR	185	121	102
Stroški plina	EUR	0	95	317
Stroški kurilnega olja	EUR	699	477	493
Stroški biomase	EUR	55	58	0
FFS SREDSTVA (vključno s foliarnimi gnojili)	EUR	861	813	665
Fc	EUR	271	394	426
Ic	EUR	185	224	184
Ac	EUR	0	26	39
foliarna gnojila	EUR	167	96	15
ostalo	EUR	0	2	0
Najemnine za hmeljišča	EUR	228	211	145
Namakanje hmeljišč (letno)	EUR	24	25	11
NAJETO (izplačano) DELO	EUR	1.849	1.718	1.584
izbira in napeljava poganjkov na vodila	EUR	623	480	297
spravilo pridelka (obiranje in sušenje)	EUR	558	418	355
strošek najetega dela na uro	EUR/uro	4,90	5,92	6,53
MEHANIZACIJA	EUR	1.071	955	866
varstvo hmelja	EUR	222	213	198
namakanje	EUR	9	8	8
sušenje	EUR	0	0	0
obiranje	EUR	0	0	0
DELOVNE URE/ha NAJETO DELO	ur/ha	0	25	46
DELOVNE URE/ha	ur/ha	112	125	136
SPREMENLJIVI STROŠKI SKUPAJ	EUR	7.560	6.476	5.639
SPREMENLJIVI STROŠKI /kg hmelja	EUR	4,70	4,20	3,51
POKRITJE	EUR	1.392	4.169	6.243